

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка
Національний технічний університет України "КПІ"
Чернігівський національний технологічний університет

***Мова. Культура. Комунікація:
дослідження мови та літератури
в глобалізованому світі***

Матеріали VI-ї Міжнародної науково-практичної
конференції (24 – 25 квітня 2015 р.)

***Язык. Культура. Коммуникация:
исследования языка и литературы
в глобализованном мире***

Материалы VI-й Международной научно-
практической конференции (24 – 25 апреля 2015 г.)

***Language. Culture. Communication:
the Study of Language and Literature
in a Globalized World***

Papers of the 6th International Scientific and Practical
Conference (April 24 – 25, 2015)

Чернігів 2015

УДК 811'11 + 811.112
ББК Ш 143
Ш 143.21

Мова. Культура. Комунікація: дослідження мови та літератури в глобалізованому світі: Матеріали 6-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 24 – 25 квітня 2015 р.). – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. – 2015. – 136 с.

© Колектив авторів, 2015

У збірнику представлені результати сучасних розвідок у галузях лінгвокультурології, семіотики, зіставних студій, лінгвокогнітивних і лінгвопрагматичних досліджень дискурсу, методики викладання мов і літератур, літературознавчого аналізу текстів, прикладних аспектів мовознавства.

Language. Culture. Communication: the Study of Language and Literature in a Globalized World : Papers of the 6th International Scientific and Practical Conference (April 24 – 25, 2015). – Chernihiv : ChNPU, 2015. – 136 p.

The abstracts demonstrate the results of recent research in the fields of linguo-cultural and comparative studies, semiotics, linguo-cognitive and linguo-pragmatic planes of discourse studies, methods of teaching language and literature, literary text analysis, applied linguistics.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність результатів і коректність посилань несуть автори.

Відповідальний за випуск – *Деркач Н. В.*

РЕФЕРАТИВНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ВИД ТРАНСКОДУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

The abstract is devoted to the theoretical analysis of the abstract translation linguistics aspects. The role of the abstract translation in the modern informational world is described. The essence of the abstract translation is cleared up. The phenomenon of the total understanding is explained and its' impact on the translation quality is proved. The criteria of the abstract translation semantic adequacy is distinguished. The interrelation of the original text content and its' translation content is examined.

В сучасному інформаційному суспільстві відбувається адаптація до новостворених потреб якісної та швидкої обробки мовного матеріалу. Під впливом процесів глобалізації вагомим питанням постає міжкультурна комунікація серед носіїв різних мов та обмін інформацією. Така ситуація викликає підвищений інтерес до пошуку оптимальних шляхів перекладу текстів різної стильової і жанрової приналежності. Серед існуючих видів аналітично-синтетичної обробки першоджерел реферативний переклад є найбільш складним. Проте інтерес до вивчення цього виду перекладу зростає у зв'язку з появою великої кількості іншомовних наукових доробків, документів та художніх творів, які потребують не повного перекладу, а його скороченого варіанту. Крім того, стрімко підвищується необхідність скороченого перекладу україномовних праць на інші мови.

У перекладознавстві існують різні пояснення суті та способів реферативного перекладу. За А. А. Вейзе *реферативний переклад (РП)* – це різновид мовного посередництва, в процесі якого відбувається скорочення основного змісту первинного тексту однією мовою засобами іншої мови [1, с. 22]. О. І. Михайлов визначає *РП* як повний варіант перекладу попередньо відібраних частин тексту-оригіналу, які створюють зв'язний текст [2, с. 53]. На нашу думку, *РП* – це вид транскодування інформації, що одночасно включає процеси перенесення тексту з однієї мови на іншу та його реферування.

Щодо лінгвістичних аспектів РП слід зазначити, що основним процесом скорочення інформації є *трансдукція*. К. Хенгст трактує *трансдукцію* як один із видів мовної трансформації, результатом якого є перекодування вихідного тексту однією мовою і генерування тексту іншою мовою, які, на відміну від традиційного перекладу, відбуваються за умови відсторонення від сигніфікативного прагматичного значення первинного тексту і збереження денотативного значення всієї інформації [3, с. 49]. Також для РП характерними є перетворення, переробка змісту оригіналу, його структурування, компресія і узагальнення за певними правилами з метою видачі в іншій формі, яка визначається не комунікативною метою оригіналу, його інтенціонально-концептуальною програмою, організацією інформації в тексті-оригіналі, а особливим завданням міжмовної та міжкультурної комунікації [4, с. 130]. Мовні одиниці, які складають текст-оригінал та текст перекладу, належать до різних мов і різних змістових рівнів. Перехід з одного рівня на інший є результатом перекодування тексту-оригіналу у свідомості реципієнта. Можливість такого переходу на думку М. І. Жинкіна можливий за допомогою *універсального предметного коду* – базового коду, що є засобом перекладу інформації з природньої мови на "внутрішню" мову, переосмислення інформації у свідомості суб'єкта перекладу [5, с. 41].

Семантична адекватність реферату по відношенню до тексту-оригіналу є найвищим рівнем розуміння першоджерела [6, с. 149]. Формування цілісної структури змісту та повного розуміння забезпечується когнітивними і комунікативно-змістовими структурами свідомості, які активуються під впливом мовних одиниць, з яких складається зовнішня форма тексту [7, с. 86]. Відтак, реферат повинен мати цілісну зв'язну структуру із скомпресованим змістом, який адекватно віддзеркалює інформацію першоджерела. Адекватність РП визначається його комунікативним завданням, яке зумовлене запитом споживача скороченої інформації. А критерієм адекватності є співпадіння денотативних структур текстів, що представлені графічно. За комунікативним завданням виокремлюють інформативний РП (надання загального уявлення про першоджерело) та спеціалізований (виклад змісту орієнтований на спеціалістів певної галузі, з тексту виділяються лише частини, значимі для цієї галузі). Вид РП зумовлює стратегію перекладу.

Таким чином, РП є одним із найскладніших видів транскодування інформації, сутність якої є не лише мовне опосередкування, а й трансформація змісту тексту. Адекватність такого перекладу визначається рівнем розуміння першоджерела, комунікативним завданням та реципієнтом. Вищезазначені критерії визначають стратегію перекладу. Перспективою дослідження є аналіз особливостей та умов формування вмінь реферативного перекладу майбутніх спеціалістів.

Література

1. Вейзе А. А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста: Учебное пособие / А. А. Вейзе – М.: Высшая школа, 1985. – 127 с.
2. Михайлов А. И. Реферативный журнал // Большая советская энциклопедия: в 2 т. – М.: Советская энциклопедия, 1975. – Т. 2. – С. 53–54.
3. Хенгст К. Языковые средства, сокращающие информацию, и обучение специалистов иностранному языку // Wissenschaftlich Zeitschrift, Pedagogische Hochschule "Ernst Schneller", Heft 1. – Zwickau. – 1980. – С.49–61.
4. Львовская З. Д. Современные проблемы перевода. – М.: ЛКИ, 2008. – 224 с.
5. Жинкин Н. И. Сенсорная абстракция // Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии / Н. И. Жинкин. – М.: Педагогика, 1978. – С. 38–59.
6. Нестерова Н. М., Герте Н. А. Реферативный перевод, или информация об информации // Филологические науки. Вопросы теории и практики / Н. М. Нестерова, Н. А. Герте. – Т.: Грамота, 2007. – № 7 – С. 147–150.
7. Новиков А. И., Нестерова Н. М. Реферативный перевод научно-технических текстов. / А. И. Новиков. – М.: Институт языкознания АН СССР, 1991. – 148 с.

Чередник Т. П.

*Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка*

ПРОБЛЕМА ФРАГМЕНТОВАНОГО СПРИЙМАННЯ/МИСЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЛІТЕРАТУРИ

In the system of professional training of the teacher of literature a peculiar attention is given to the refinement of students' competence in reading and the formation of their methodological competence as would-be organizers of pupils' reading activity. But recently the issue of manifestations of perception / thinking fragmentation during the communication with a literary work has been actualized in

ЗМІСТ

Калита А. А. Перспективні напрями сучасних фоносемантичних досліджень.....	3
Колесник О. С. Міфосеміотика в сучасному мовознавстві: на шляху до квантової лінгвістики	7
Хоменко І. А. Інтерпретація радіодрами Орсона Уеллса і Говарда Коха "Війна світів" в сучасній аудіовізуальній культурі.....	10
Алексієвець О. М. Просодичні засоби впливу у мовленні британських політиків.....	15
Борисов О. О. Природа інформаційного впливу у діалогічних дискурсивних практиках.....	18
Бурка Н. А. Уточнене визначення фонемі як основної одиниці фонемного рівня.....	22
Васильєва О. Г. Мистецтво як комунікативний феномен.....	25
Волинець А. А. Транскультурний розвиток семантики поняття "Хаос" в добу Середньовіччя.....	28
Ганжа І. В. Проблема тлумачення феномену <i>хеджсинг</i> у сучасній лінгвістиці.....	31
Гаценко І. Г. Метафора в українських загадках.....	33
Деркач Н. В., Коркодас Є. Д. Методика електроакустичного аналізу швидкості англійської вимови.....	36
Іванишина В. П. Проектна робота у навчанні іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі.....	39
Капітова Т.С. Характеристика програми реформ у сфері освіти "Гонитва до вершини" у США.....	44
Кормільцина С. Ю. Новітні форми та методи навчання як підґрунтя для реалізації пізнавальної діяльності студентів.....	47
Корнєва З. М. Особливості реалізації принципу проблемності у навчанні студентів ВТНЗ англійської мови професійного спрямування.....	51
Лепеха Е. В. Основные проблемы в организации работы по иностранному языку со студентами-заочниками.....	53
Литвин С. В. Навчання студентів нелінгвістичних вищих навчальних закладів написання інформаційних сторінок.....	58
Литвиненко Ю. М. Функціонування геральдичних символів у комунікативному просторі англійської художньої літератури	61
Марченко В.В. Емоційна складова мовленнєво-музичної комунікації..	65

Матвеева И. В. Когнитивно-коммуникативная парадигма «персональность» в немецкоязычной проповеди.....	69
Местхарм О. А. Проблеми організації автономної навчальної діяльності студентів нелінгвістичних спеціальностей.....	74
Ольховик М. В. Вплив сучасних соціально-комунікаційних технологій на функціонування феномену ресентименту.....	77
Пікун Л. В. Особливості впровадження інтерактивних конспектів на лекції.....	80
Плисов Е. В. Немецкий религиозный текст в условиях глобализации.....	85
Репех Н. В. Когнітивно-риторичні механізми впливу в агломовному журнальному дискурсі.....	88
Росстальна О. А. Квест як сюжетна основа повісті Т. Янссон "Мумі-троль і комета".....	92
Светенок Л. К. До проблеми інтертекстуального компаративного аналізу.....	94
Селиванов С. А. Национально-маркированные формы общения во время бракосочетания или венчания в англоязычных странах.....	98
Славова Л. Л. Актуальні проблеми зіставного мовознавства у когнітивно-дискурсивному ракурсі.....	102
Сокирська О. С. Соціолінгвістичні особливості просодичного оформлення англійських висловлень відмови класу причин "не можу".....	105
Тараненко Л. І. Просодичне оформлення структурно-фабульних елементів англійських народних загадок.....	108
Федун Л. М. Пам'ять як компонент усного перекладу	112
Фурс Т. І. Реферативний переклад як вид транскодування інформації.....	115
Чередник Т. П. Проблема фрагментованого сприймання/мислення у професійній підготовці майбутніх учителів літератури.....	117
Yakovenko I. V. A Brief History of the Inaugural Poetry in the U.S.	122
Yakovenko T. N. Teaching Culture.....	125
Yusukhno S. I., Korets T. V. Multimedia and Network Technologies in ESP Teaching.....	128